

NAŠE JE PRAVDA!

ANOTACE:

Aktivita se zaměřuje na analýzu tzv. newspeaku, jazyka totalitní komunistické moci v Československu padesátých let. Vybrané výpovědi a komentáře snímku slouží žákům k zamyšlení se nad silným propagandistickým zatížením textu.

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI A OBSAHOVÉ VZDĚLÁVACÍ OKRUHY:

ZV a GV: člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace

OV: společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ, jazykové vzdělávání a komunikace

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:

ZV a GV: OSV, VDO (ZŠ), VMEGS

OV: OVDS

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

ZV a GV: k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské

OV: k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí

DOPORUČENÝ VĚK: **15+**

CÍLE:

Žáci:

- rozumí různým způsobům deformace jazyka totalitní moci;
- dokážou vlastními slovy interpretovat skrytý smysl textu;
- diskutují nad záměrem propagandistických výpovědí.

DĚLKA: **45 min. (včetně projekce filmu)**

POMŮCKY:

- **PRACOVNÍ LIST**
- psací potřeby
- nůžky

POSTUP:

1. Aktivitu zahájíme **projekcí filmu**.
2. Následně žáky rozdělíme do skupin po dvou až čtyřech. Každá skupina si vylosuje jednu z výpovědí z **PRACOVNÍHO LISTU** a zamýšlí se nad možnými odpověďmi. Na práci ve skupinách žákům ponecháme cca 5 minut.
3. Vyzveme skupiny, aby si vzájemně postupně představily výpovědi, které si vylosovaly, zasadily je do kontextu komentáře filmu a vysvětlily, v čem vidí její smysl a proč je pro „vyprávění“ důležitá.

REFLEXE:

Aktivitu zakončíme reflexí. Ptáme se: *Jaké jsou typické znaky propagandy?* Snažíme se žáky dovést k zobecnění prostředků užívaných v propagandě (například konstruování opozice my x oni; vytváření imaginárního

nebezpečí, před kterým je potřeba se chránit; vykreslování nepřátel; snaha o to, aby se divák s výpověďmi ztotožnil, apod.). Žáci hledají odpovědi v původních skupinách. Pokud skupina neví, dáváme prostor ostatním žákům, necháváme je diskutovat, snažíme se, aby nápady vzešly od nich. Pojmenované obecné propagandistické postupy pak zapisujeme na tabuli a na konci hodiny je shrneme.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Aktivitu jsem vyzkoušela s žáky 3. ročníků ve volitelném dějepisném semináři. Žáci již měli povědomí o daném období a uvědomili si, že o vesnici Číhošť a jejím zázraku již něco slyšeli. Avšak i v této třídě se objevili tací, kteří absolutně o této problematice neměli povědomí. Právě pro ně byl potom největší problém rozeznat, jak to bylo s číhošťským zázrakem ve skutečnosti. Také nevěděli, zda fyzicky v zázraku J. Toufar sehrál nějakou roli. Ve velmi malé míře měli tendence uvěřit některým obrazům (viz mechanismus strojku, kterým bylo hýbáno křížem). Až po zhlédnutí první poloviny filmu pochopili, že se jedná o propagandistický film. Smíchem reagovali na pavouka, který tahá za nitky až z dalekého New Yorku. Při práci s výpověďmi žáci ve skupinkách horlivě debatovali a připravovali se na svůj výstup. Celý pracovní list i se všemi výpověďmi jsem třídě promítla na tabuli, aby skupiny měli šanci se podívat na ostatní výpovědi, popřípadě se k nim vyjádřit a debatovat.

Žáci chtěli vědět, jak ve skutečnosti Toufar skončil. Upozornila jsem je na aktuální situaci: exhumace ostatků, pohřeb a snaha o blahořečení. Jako nástavba pro padesátá léta 20. století je tato aktivita výborná.

Tereza Drápalová-Šajtarová, Gymnázium Jana Palacha, Mělník

AUTO RUŠÍ KLID MALÉ OBCE.

Klid, všednost, obyčejnost, prostota dne v malé obci vs. přítomnost auta. Co může auto symbolizovat?

ZPRÁVA O ZÁZRAKU MUSÍ BÝT ROZŠÍŘENA STŮJ CO STŮJ.

Proč? Kdo je domnělým autorem tvrzení?

PŘIZNAL, ŽE TO UDEĽAL Z NENÁVISTI K LIDOVÉ DEMOKRACII. PŘIZNAL, ŽE TO UDEĽAL Z ROZKAZU VATIKÁNU A BISKUPŮ.

Proč je kladen důraz na kontrast mezi „prostým lidem“ a církevními autoritami?

TO JE ŠŇŮRA, KTEROU TAHAL FARÁŘ TOUFAR CYNICKY KRISTA NA OLTÁŘI A KTEROU CHTĚL TAHAT PROSTÉ A POCTIVÉ VĚŘÍCÍ K NEPRAVOSTEM A ZLOČINŮM PROTI VLASTI.

Jak je možné „tahat věřící k zločinům proti vlasti“? Co bylo myšleno tímto obrazem ve výpovědi? Jak této větě rozumíte?

NITKY V POZADÍ JSOU SLOŽITĚJŠÍ NEŽ MECHANISMUS NEHODNÉHO KNĚZE TOUFARA.

Kam vedou neviditelné „nitky“? Kým měl být kněz Toufar řízen?

A PROČ TO VŠECHNO? PROTO, JOSEFE ZOUNKU, ABYS TY NEMOHL V KLIDU PRACOVAT. PROTOŽE TVÁ PRÁCE POSILUJE TVOU VLAST. A TU ONI NENÁVIDÍ.

Jak souvisí práce zemědělce Josefa Zounka s obranou vlasti? Všimněte si užití tykání v komentáři. Jaký je jeho efekt?

JIM JDE O TO ZNIČIT MÍR. ABY TO MOHLI UDEĽAT, POTŘEBUJÍ KALIT VODU.

O kom je řeč? K čemu tak silné obrazy destrukce? Jak má výpověď působit na diváka?

TO, CO JSME VÁM UKÁZALI, SE STALO V MALÉ ČIHOŠTI. ALE NEŠLO A NEJDE O ČIHOŠŤ.

O co tedy jde? Jakou roli má v příběhu Čihošť?

NEPŘÁTELÉ NAŠÍ VLASTI SE SZÍRAJÍ NENÁVISTÍ A CHTĚLI BY ZNIČIT NÁS VŠECHNY? VŠECHNO TO, CO BUDUJEME. NIČEHO SE NEŠTÍTÍ, ABY DOSÁHLI SVÝCH PALIČSKÝCH CÍLŮ.

Kdo jsou ti zlí lidé a kde žijí? Proč chtějí zničit „nás všechny“?

NAŠE JE PRÁVO, NAŠE JE PRAVDA! A PROTO VÍTĚZÍME!

Lze vlastnit právo či pravdu? Kdo je skryt za plurálem „vítězíme“?